

Bajtalan Hunor – Blénessy Gabriella – Deák Attila – Szabó Tamás

A fenntartható Gyergyóért: a Gyergyói Kistérség fejlesztési alternatívái

Az alábbi esettanulmányban négy gyergyói jóbarát arra vállalkozott, hogy az évek során fölhalmozott szülőföldünkkel kapcsolatos gondolatokat, elképzeléseket és vágyakat megossza. A feladat nem egyszerű, hiszen mindnyájan tapasztalhattuk, hogy sajnálatos módon, a gazdag történelmi múlt ellenére a rendszerváltás kevésbé a vidéknek, sokkal inkább a nagyvárosoknak kedvezett, melyek kialakították saját vonzáskörzetüket és a lehetőségek, a kinyíló kapuk tárházával szembenező Gyergyói Kistérség nem a fejlődés, a prosperitás, hanem sokkal inkább a degradáció útjára lépett. Az elhúzódó társadalmi-gazdasági átmenet, az elhibázott, megkésett közösségi reformok Gyergyó vidékét Székelyföld hátrányos helyzetű térségei közé taszították, ahol mindmáig sajnálatos módon a fiatalság, az elkövetkezendő nemzedékek számára nem egy dinamikus, hanem sokkal inkább egy nehezen működő, útkereső térség képe tűnik vissza. Csüggedésre azonban ne legyen okunk, hiszen véleményünk szerint a gazdag természeti és kulturális örökség, a helyi közösségek összetartása, az egyre inkább erősödő gazdasági és civil társadalom, a generációk váltása közepette igenis van lehetőség a reményekkel teli jövő, a fenntartható Gyergyói Kistérség létrehozására.

Kulcsszavak: Gyergyói Kistérség, Gyergyószentmiklós, fenntartható fejlesztés, fejlesztési irányok.

JEL-kód: R11, R23, R58

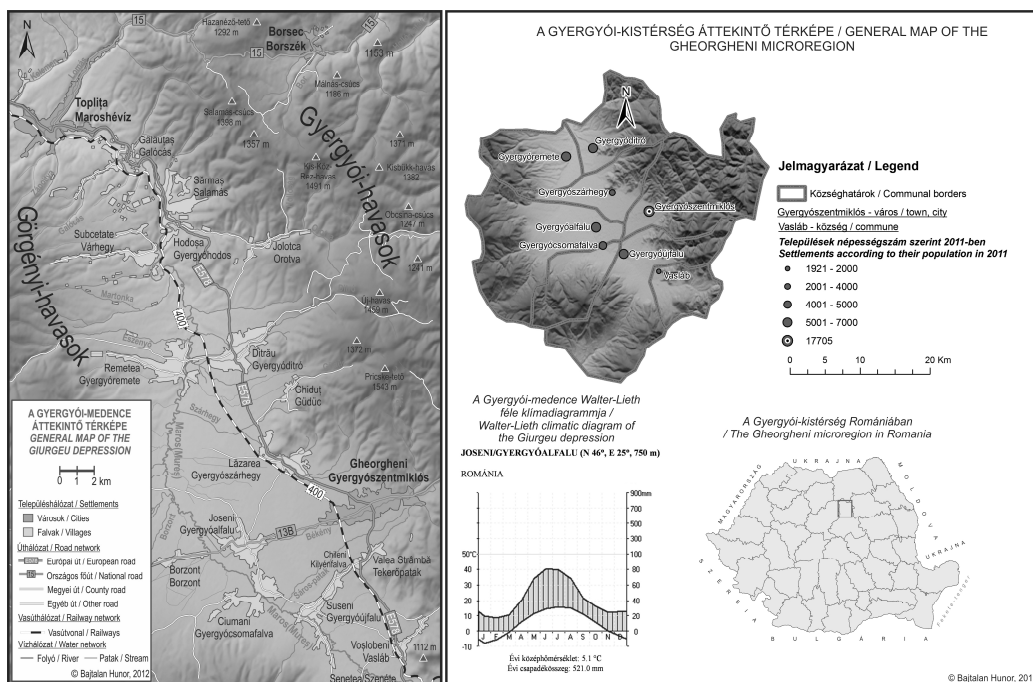
A Gyergyói Kistérség rövid áttekintése

Az 1127 km² területű Gyergyói Kistérség földrajzilag a Kárpát-medence legkeletibb szegletén, a Keleti-Kárpátok vonulatába ékelődő, a vulkanikus Görgényi- és a kristályos (metamorf) Gyergyói-havasok között található alig 2000 km² kiterjedésű Gyergyói-medencében helyezkedik el. A Gyergyóújfalu–Gyergyóditró községhatárának vonalában észak-dél irányban 44.6 km hosszan, kelet-nyugat irányban a Békény- valamint Borzont-patak mentén közel 30 km szélesen elterülő Gyergyói Kistérség földrajzi kiterjedése a 46°29'58" és a 46°54'04" északi szélességi valamint a 25°15'35" és a 25°49'29" keleti hosszúsági koordináták közé tehető.

A sajátos morfológiai viszonyok, a 760-780 méteres átlagos tengerszint fölötti magasság, a hegyközi medencejelleg erős érvényesülése az oka annak, hogy Románia és egyáltalán a Kárpát-medence legzordabb időjárását itt találjuk, melyet a legjobban a gyergyóiak szavával élve a következőképpen írhatnánk le „*Gyergyóban kilenc hónapig hideg van és három hónapig nincs meleg!*” (Seer 2001). A Gyergyói-medence éghajlata az ország leghidegebb pólusai közé tartozik, mely földrajzilag a hűvös éghajlatok, pontosabban a kontinentális éghajlatok rövidebb meleg évszakkal rendelkező altípusába sorolható. Gyergyó vidékén ugyanis a legmelegebb hónap középhőmérséklete sem haladja meg a 18°C-ot, míg ezzel szemben a leghidegebb hónap középhőmérséklete -8 C köré süllyed. Így nem véletlen tehát, hogy a Gyergyói-medence térsége az ország több hideg pólusának is otthont ad, többek között az időjárás jelentések gyakori főszereplőjének, a hideg rekorder Gyergyóalfalunak, ahol 1963. január 11-én -38°C-ot mértek (Seer 2004, *Benedek* 2011: 13-32, *ANM* 2012, *NOAA-NCDC* 2012).

A Gyergyói-medence szerves részét képező Gyergyói Kistérség történelmi, kulturális és nem utolsósorban társadalmi-gazdasági szempontból Gyergyószentmiklós megyei jogú város köré szerveződő hét településből áll, mely 2007 óta jogilag is a „*Gyergyó kistérségi fejlesztési egyesület*” keretében szorosabban együttműködik (*Gyergyószentmiklós Megyei Jogú Város Honlapja* 2012)¹.

A havasok által övezett, a természet gazdagságával megáldott Gyergyó vidéke már évszázadokkal ezelőtt idevonzotta a vándorló székelyeket, kik a Maros felső folyása mentén megtelepedve táj- és társadalomföldrajzi szempontból talán az egyik legjellegzetesebb székelyföldi tájképet alakították ki. A Gyergyói-medence térségének tartós benépesülése a 12-13. századra tehető, noha az ember időszakos, primitív kultúrák keretében már jóval korábban megjelent. A térség története tulajdonképpen szoros összefüggésben van regionális központjának és névadójának Gyergyószentmiklósnak a történetével, melynek első írásos emlékét az 1332-es pápai tized jegyzék őrzi „*Georgio*” néven (*Vofkori* 2004).

1. ábra: A Gyergyói-medence és a Gyergyói Kistérség áttekintő térképe

Forrás: NASA SRTM, Országos Statisztikai Hivatal (INS), Országos Meteorológiai Szolgálat (AM) adatai alapján saját szerkesztés

A természeti erőforrásokra, elsősorban a fakitermelésre és mezőgazdaságra alapozva az elkövetkezendő évszázadok folyamán fokozatosan felgyorsul a térség benépesülése. A települések nagy része a főbb közlekedési folyosók, a Maros, a Kárpátokon átívelő utak, hágók mentén alakult ki. A térség morfológiájának megfelelően a sík területeken többnyire halmaztelepülések alakultak ki, míg a völgyek, folyosók mentén inkább a sor, lineáris jelleg tükröződik vissza (*Becsek-Garda* 2007, *Seer* 2004).

¹Itt fontos megjegyezni, hogy Romániában Magyarországgal ellentétben nincsen jogi szabályozása a kistérségek létrejöttének és lehatárolásának, ezért jelen dolgozatban a továbbiakban történelmi, kulturális, és nem utolsósorban társadalmi-gazdasági tényezőkből kiindulva a fentebb említett nyolc települést értjük Gyergyói Kistérség alatt.

Társadalmi-gazdasági szempontból a térség fejlődése szoros kapcsolatban állt és áll részben mind a mai napig a bőséges erdők nyújtotta fakitermelés, a vele szoros kapcsolatban álló faipar és egyéb kisiparosok, valamint a mezőgazdaság tevékenységével. Mind emellett azonban nem szabad megfeledkeznünk a kereskedelem kiemelkedő szerepéről sem, mely a térséget egyrészt földrajzi elhelyezkedéséből adódóan, a valamikori Magyar Királyság és Moldva kontaktövezetében Székelyföld egyik legjelentősebb kereskedővezetvé alakította. Ennek bizonyítéka, hogy Gyergyószentmiklós 1607-ben Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelemtől vásártartási jogot kap, melynek következtében nagyszámú örmény közösség települ le a nagyközségben.

Az örmények letelepedését követően Gyergyószentmiklós belső szerkezete, településképe átalakult. A nagyközség az egyre inkább gyarapodó kereskedelem, a kisiparosok megjelenésével a teljes átalakulás, a gyorsütemű fejlődés útjára lépett. A történelmi városközpont piactere köré szerveződő impozáns középületek, a feltörekvő polgárság inkább egy székelyföldi kisváros, mint egy nagyközség hangulatát keltették. Ennek eredményeképpen Gyergyószentmiklós csakhamar a településhierarchia csúcsára lépett, megszervezve a térség társadalmi-gazdasági és nem utolsósorban szellemi életének valamennyi aspektusát, melyet az 1907-ben elnyert városi státusz csak megerősített. A kiegyezést követő békeidők, az ipari fejlődés, a vasút megjelenésével a térség végleg bekapcsolódott az ország vérkeringésébe, az egyre inkább gyarapodó irodalmi kiadványok, a polgárság megjelenése a valódi város hangulatát keltették, nem véletlen tehát a kor mondása miszerint „Székelyudvarhely kávézik, Csíkszereda fortyog, Gyergyószentmiklós üzletel” (Becsek-Garda 2007, Horváth 2003, Vofkori 2004).

A két világháború, a határváltoztatások jelentősen megtizedelik a helyi népességet és a gazdaságot. A hatalomváltás, a szocializmus évei noha viszonylagos „békeidőket” eredményeznek, a gazdaság az erőltetett iparosítás, a kollektivizálási folyamat következtében végleg összeomlik. Az évszázados tradicionális gazdasági tevékenységek, a kisiparosok, a kereskedők, a földművelők, melyek valamikor meghatározták a térség életét, a magántulajdon államosításával megszűnnek. Ettől kezdve a szocialista ideológia égisze alatt a Gyergyói-medence térsége is elindul a kommunista álm megvalósulása felé, mely kezdetben látványos fejlődést, átalakulást eredményezett (Oancea és mtsai. 1987, Bajtalan 2011:20-22).

Az 1989-es rendszerváltással beköszöntő piacgazdaság strukturális válságba sodorta a térséget. Az összeomló állami vállalatok, a fokozódó infláció emberek százait kényszerítette elvándorlásra, melyek végleg eloszlatták a reformkor vagy épp a szocializmus tervszerű „békeidőit”.

A romániai kistérségi rendszer jogi kerete és a közigazgatásban betöltött szerepe máig tisztázatlan. Részben azért, mert a modern román nemzetállam megalakulásától kezdve sosem folytatott „régiónbarát” politikát, a különböző jogi, társadalmi, etnikai-vallási és kulturális hagyományokkal rendelkező régiókat, gondoljunk csak Dobruzsára, Bánságra, Erdélyre vagy Moldvára megpróbálta Bukarest központtal egységesíteni. Nem csoda tehát, hogy a rendszerváltás után még több évnél kellett eltelnie, amíg változás történt a román állam és a regionális politika viszonyrendszerében. De a kistérség a tudományos diskurzus terén is alig jelenik meg, központi fejlesztési tervekben meg egyáltalán nem történik említés róla.

Nem mintha ennek törvényes akadályi lennének, ugyanis a román helyhatósági törvény (2001/215) megengedi a helyhatóságok együttműködését, mi több társulását is (11. és 12. cikkely), melyek nagyrészt Hargita, Maros, Kovászna Bihar megyékben egyesületi alapon működnek. A 2006/51-es törvény alapján olyan településközi fejlesztési társulások (Asociație de dezvoltare intercomunitară - ADI) is létrehozhatók, amelyek közpolitikai-közzszolgálati feladatokat vállalhatnak (Bodó 2009). Így tehát a román kistérségek megalakulását és hatékony működését a „törvény betűje” nem köti, azonban finanszírozása több problémát is felvet, ebből következően pedig eredményessége, a fejlesztéspolitikában betöltött szerepe nem humánerőforrás és kompetencia, hanem forrásszerzés függvénye.

A gazdasági átmenet válsága máig sem zárult le, ennek legjobb mutatója a demográfiai erózió jelensége. A kommunizmus éveiben, az ipari munkásosztály környező falvakból, illetve más román területekről való Gyergyószentmiklóstra történő betelepítése következtében jelentkező né-

pesszénövekedést a rendszerváltás, de különösen az ezredforduló után hamar a lakosság gyors fogyása követte. Az elmúlt két évtizedben Gyergyószentmiklós lakossága 17,4%-kal csökkent, amely a más Hargita megyei városokkal való összehasonlításban válik igazán értelmezhetővé és ugyanakkor aggasztóvá: ugyanebben az időszakban Csíkszereda lakossága 15,3%-kal, Székelyudvarhelyé 13,9%-kal, Maroshévízé pedig 13,7%-kal csökkent. A teljes kistérséget tekintve a népességfogyás 13,4%-os. A gyors fogyás elsődleges oka az elvándorlás, a kistérségből elvándorlók a teljes népességcsökkenés 67%-át teszik ki. Természetesen a kistérségen belüli vándormozgalom sem hagyható figyelmen kívül. A rendszerváltás utáni években egész Romániára jellemző városról falura való visszavándorlás a Gyergyói Kistérséget sem kerülte el. Így több Gyergyószentmiklós környéki község népessége, annak ellenére, hogy természetes népmozgalmi egyenlege jóval negatívabb képet mutat a városénál, mégsem csökkent hasonló mértékben.

1. táblázat: A Gyergyói Kistérség fontosabb demográfiai mutatói

	Népesség			Fogyás 1992- 2011 (%)	Természetes fogyás	Vándor- mozgalmi egyenleg	Magya- rok ará- nya %
	1992	2002	2011				
Gyergyócsoma- falva	4 817	4 493	4 334	10,03	-373	-110	99,7
Gyergyóditró	6 772	5 944	5 480	19,08	-490	-802	98,9
Gyergyóalfalu	6 247	5 721	5 475	12,36	-167	-605	98,2
Gyergyószár- hegy	3 727	3 607	3 395	8,91	-355	23	97,2
Gyergyószentmi- klós	21 433	20 018	17 705	17,39	-62	-3 666	86,1
Gyergyóremete	6 582	6 316	6 171	6,24	-60	-351	98,9
Gyergyóújfalu	5 619	5 152	5 064	9,88	-695	140	96,3
Vasláb	2 053	2 056	1 921	6,43	-325	193	40,1
Kistérség	57 250	53 307	49 545	13,46	-2 527	-5 178	91,7

Forrás: Országos Statisztikai Hivatal (INS), TEMPO-Online adatbázis alapján saját szerkesztés

Etnikai szempontból a kistérség túlnyomó többségben (91,7) magyar, egyetlen kivétel a XVII. században román családok betelepítésével alapított Vasláb. Gyergyószentmiklós etnikai összetétele a kommunizmus éveiben végbement iparosítással egyidőben a románok szomszédos megyékből való betelepítésével megváltozott, jelenleg a város 86,6%-a magyar, 11,2%-a román nemzetiségű.

Ma már a globalizáció fénykorát éljük és elmondható, hogy világszerte a humán erőforrás az egyik legfontosabb gazdasági mozgatóerő, így egy ország, egy régió vagy akár egy kistérség népességének a képzettségi szintje egy nagyon fontos tényezőnek számít. Hiszen amikor egy külföldi befektető terjeszkedni kíván, az infrastruktúra állapota és a politikai helyzet mellett ez az a körülmény, amelyet először figyelembe vesznek, vagyis ez nagyban befolyásolhatja egy régió vagy egy kistérség fejlődési lehetőségeit.

A Gyergyói Kistérségben 15 óvoda található (ebből 5 Gyergyószentmiklóson), 16 általános iskola, 4 líceum, valamint 3 intézményben folyik középfokú szakoktatás technikai és szolgáltatás profillal (Gyergyószentmiklóson és Gyergyóditróban). A kistérségben található Gyergyószentmiklóson a Babe Bolyai Tudományegyetem (továbbá BBTE) kihelyezett tagozata BSc. és MSc. képzésekkel, két karral: Földrajz (a turizmusföldrajz és földrajztanárképző szakiránnyal) valamint a Szociológia- és szociális munkás karokkal. A BBTE gyergyószentmiklósi tagozatára 2009-ben 224 egyetemista jelentkezett, viszont ez a szám nem teljes, mivel a

Hyperion magánegyetem karaira is évente átlagban 80 egyetemista iratkozik be (*Babes-Bolyai Tudományegyetem honlapja, Hargita Megye Statisztikai Évkönyve 2011*).

Az oktatás színvonala kihatással van a munkalehetőségek növekedésére és színvonalára, valamint közvetve hozzájárulhat a népesség csökkenéséhez, a községek elöregedéséhez, azáltal hogy a fiatal, képzett munkaerő külföldön vállal munkát. 2009-ben a kistérségben a középszintű intézményekbe (elméleti líceumok, szaklíceumok) a beiratkozottak száma 2070 diák volt, nagy része Gyergyószentmiklós városában (1727 diák, 150 Gyergyóalfaluban és 193 a gyergyóditrói iskolaközpontban). A szakiskolákba beiratkozott tanulók száma 278 volt (244 Gyergyószentmiklóson). Ha etnikai szempontból vizsgáljuk az iskolai végzettséget, megállapíthatjuk, hogy a roma közösségben és szétesett családokban a legalacsonyabb a képzettség és itt a legmagasabb az iskolaelhagyás aránya, viszont ez a mutató összefüggésben áll az oktatási hozzáféréssel és a fiatalok oktatásban való tartásával (*Hargita Megye Statisztikai Évkönyve 2011*).

A líceumi és az egyetemi képzések mellett meg kell említenünk a gyergyószentmiklósi Szent Benedek Tanulmányi Központ által nyújtott képzési lehetőségeket fiatal gazdák számára, melyeket Svájcban és Németországban szerveznek. Ezen túl a gyergyószentmiklósi Caritas Családsegítő Központ vidékfejlesztésben és beteggondozásban nyújt továbbképzési programokat (Szent Benedek Tanulmányi Központ honlapja).

Egy fontos kihívást a Gyergyói Kistérségben a rendszerváltás utáni időszak jelent napjainkig. Az erőltetett iparosítás eredményeként a város és a környező falvak lakosainak nagy részét a bútorgyár, a szövőde, az öntöde, a remetei tejfeldolgozó üzem és a fafeldolgozó üzemek foglalkoztatták. Az 1990-es években ezek a gyárak megszűntek, a kistérség gazdasága összeomlott és az ott dolgozó szakemberek nagy része vagy az elvándorlás mellett döntött, vagy átképezte magát, vagy megpróbált az újonnan nyílt magánvállalatoknál a szakmájában elhelyezkedni.

A lenti táblázat a kistérség településein működő vállalkozásokat (szám szerint, alkalmazottak és üzleti forgalom) szektorokra lebontva, a kistérségi és a Közép Régió arányaihoz viszonyítva mutatja be. Ebből kitűnik, hogy kistérségi szinten számukat tekintve a kereskedelmi (28,9%), az ipari (20,5%) és a faipari (16,1%) vállalkozások dominálnak, mely alól Gyergyószentmiklós (21,7% a szolgáltatás profilú vállalkozásokkal) tekinthető kivételnek. Gyergyóremetén a bejegyzett vállalkozások 43,3%-a ipari tevékenységet folytat, az alkalmazottak 49,1%-át foglalkoztatja és az üzleti forgalom 54 %-át bonyolítja le. Ez jóval meghaladja a kistérségi átlagot és a Közép régióban az iparban foglalkoztatottak, valamint a generált üzleti forgalom arányát is. Így méltán állítható Gyergyóremetéről, hogy a környék legiparosodottabb települése, ahol 1000 főre 44 vállalkozás jut. Meghatározó továbbá a faiparban dolgozók aránya, mely kistérségi szinten 35,3%, noha ez a vállalkozások 16%-át jelenti csak. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy kistérségi szinten ezen üzemek több embert foglalkoztatnak közepes, illetve nagy vállalkozásokban.

A mezőgazdasági vállalkozások száma viszonylag magas: kistérségi szinten ez 14,7%, viszont egyes településeken, mint pl. Vasláb 25%. Sajnos ezek a vállalkozások kevés embert foglalkoztatnak, üzleti forgalmuk is alacsony (5%), így nem versenyképesek, amely alacsony jövedelmi szintet eredményez. A foglalkoztatottság tekintetében a kistérségi átlag magasabb a Közép Régió átlagánál, 8%-al Vaslábban a legalacsonyabb a foglalkoztatottak aránya.

2. táblázat: A Gyergyói Kistérség gazdaságának fontosabb mutatói

		Faipar	Ipar	Keres- kedelem	Mező- gazdaság	Szolgál- tatások	Vendég- látóipar	Vállalkozások /1000 fő	Foglalkoz- tatottsági ráta
Gyergyószentmiklós	Szám szerint	7,1	17,3	36,2	10,6	21,7	7,2	29,5	37,42
	Alkalmazottak	14,6	36,1	29,2	2,0	12,3	5,8		
	Forgalom	11,2	24,0	49,4	2,3	10,0	3,1		
Gyergyóditró	Szám szerint	13,6	25,6	31,2	14,4	12,8	2,4	22,8	18,77
	Alkalmazottak	25,8	26,7	35,5	5,4	6,3	0,4		
	Forgalom	17,0	11,7	65,2	2,3	3,7	0,1		
Gyergyóremete	Szám szerint	9,6	43,3	23,6	9,6	9,6	4,5	44,1	17,60
	Alkalmazottak	12,8	49,1	20,0	6,7	7,5	3,9		
	Forgalom	10,9	54,0	25,0	4,7	4,4	1,0		
Gyergyószárhegy	Szám szerint	12,5	13,9	37,5	16,7	15,3	4,2	28,7	11,61
	Alkalmazottak	44,5	12,6	23,1	14,6	4,5	0,8		
	Forgalom	36,1	9,0	40,0	8,7	6,0	0,3		
Gyergyóalfalu	Szám szerint	10,8	23,6	29,3	14,6	14,0	7,6	21,2	17,34
	Alkalmazottak	26,7	37,1	15,3	2,0	12,3	6,6		
	Forgalom	13,2	43,3	20,5	0,7	19,6	2,7		

		Faipar	Ipar	Kereskedelem	Mezőgazdaság	Szolgáltatások	Vendéglátóipar	Vállalkozások /1000 fő	Foglalkoztatottsági ráta
Gyergyóújfalu	Szám szerint	28,8	12,7	22,0	18,6	9,3	8,5	25,4	12,77
	Alkalmazottak	63,9	11,4	12,1	3,8	4,0	4,8		
	Forgalom	56,4	7,8	27,1	1,1	5,3	2,2		
Gyergyócsomafalva	Szám szerint	33,6	17,2	24,2	7,8	13,3	3,9	23,3	29,42
	Alkalmazottak	51,2	6,6	32,9	0,4	3,9	5,0		
	Forgalom	25,6	2,1	64,9	0,0	2,4	5,0		
Vasláb	Szám szerint	12,5	10,4	27,1	25,0	12,5	12,5	25,0	8,00
	Alkalmazottak	43,3	1,0	22,7	17,5	2,1	13,4		
	Forgalom	62,4	0,3	15,5	5,1	12,3	4,5		
Kistérség	Szám szerint	16,1	20,5	28,9	14,7	13,6	6,3	32,0	25,35
	Alkalmazottak	35,3	22,6	23,8	6,5	6,6	5,1		
	Forgalom	29,1	19,0	38,5	3,1	7,9	2,4		
Közép Régió	Szám szerint	2,3	21,4	29,7	11,5	29,0	6,2	33,4	22,5
	Alkalmazottak	3,4	51,3	19,9	4,6	16,8	4,0		
	Forgalom	3,2	41,6	35,1	6,7	11,9	1,5		

Forrás: Országos Statisztikai Hivatal (INS), TEMPO-Online adatbázisa alapján saját szerkesztés

A vendéglátóiparban tapasztalható alacsony üzleti forgalom főleg a gyergyói turizmus időszakos jellegével, szezonálisával magyarázható.

Mivel a Gyergyói-medence, így a kistérség egész területének fekvéséből és domborzatából adódóan az országos nyilvántartásban hátrányos helyzetű térségként szerepel, nem meglepő, hogy mezőgazdaságát nemcsak a strukturális problémák, de a helyi adottságok is meghatározzák. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kistérség mezőgazdasága néhány domináns növényi kultúra termesztésére, a szarvasmarha és juhtenyésztésre összpontosít. A társadalomba vetett bizalom és a társas készség alacsony szintje miatt – melyet sokan a kommunizmus örökségének tekintenek – nem alakulhattak ki olyan társulások (társasok), melyek versenyképesek lennének nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi piacokon egyaránt.

Így a mezőgazdaság főleg önellátásra rendezkedett be, jövedelem-kiegészítés lett a fő funkciója és a burgonyát és gabonaféléket azokon a „nadrágszj” parcellákon (erősen felszabdalt, kis területek) termelik, amelyet a kommunizmus utáni időszakban visszaszolgáltattak és újra kimérték a jogos tulajdonosaiknak. Noha az utóbbi időben történtek pozitív változások (részben az EU-s támogatások miatt társultak a gazdák), ezek száma elenyésző, így a termények értékesítése kapcsán is problémák jelentkeznek, mert kevés az a gazda, akinek egy kamion eladó burgonyája lenne; a felvásárlók kénytelenek tehát „házalni”, amíg beszerzik a szükséges mennyiséget.

Megcélzott problémák

A mellékletben föltüntetett SWOT elemzés mentén az alábbi fő problémacsoportokat célozzuk meg:

- *Tér:* környezetromboló gazdasági tevékenység.
- *Gazdaság:* egyoldalú, alacsony hozzáadott értékű gazdasági tevékenység (faipar, mezőgazdaság), az országos átlag alatti életszínvonal.
- *Társadalom:* demográfiai erózió, közösségi összefogás, és társulási készség hiánya

A Gyergyói Kistérség fejlesztési irányvonalai

A.) Turizmus, öko- és biogazdálkodás

A XXI. század egyre inkább globalizálódó, rohanó világában az egészségtudatos életmód, a nemzetközi vállalatokkal szembeni helyi termékek, a lokalitás fölértékelődése közepette, véleményünk szerint a Gyergyói Kistérség hosszú távú fejlesztésének alapját képezheti a nemzetközi szinten is jelentős turisztikai potencialításra épülő idegenforgalom, valamint az ehhez szorosan kapcsolódó öko- és biogazdálkodás. A természeti környezet egyediségébe ékelődő székely kultúra, a kistérség rurális jellege mindenképpen nagy lehetőségeket rejt az alternatív turizmus valamennyi válfajában (aktív-, falusi-, öko- és kalandturizmus), melynek kiszolgálására ugyanakkor fölépíthető egy olyan, az évszázados hagyományokon alapuló mezőgazdasági tevékenység, mely a többé-kevésbé még érintetlen természeti környezet lehetőségeinek (fűszer- és gyógynövények, erdei kincseink) kiaknázásával, háztáji, kisgazdasági jellegével a hosszú távú, harmonikus kistérségi fejlesztés alapját képezheti.

Ebben a koncepcióban közép és hosszú távon egy olyan Gyergyói Kistérséget látunk kibontakozni, melyben a vidék nem, hogy veszítene megtartó erejéből, hanem tovább fokozva azt magas hozzáadott értékű, háztáji, természetes termékek előállításával foglalkozik, melyek egyrészt a térség turisztikai és vendéglátóegységeinek ellátását, valamint a térségben meghonosodó ezen „természetes” nyersanyagra épülő könnyűipar (gyógyszer- és biotermékek feldolgozóipara) kiszolgálását teszik lehetővé.

Noha a koncepció meglehetősen egyoldalúnak tűnhet, a valóságban azonban egy nagyon komplex fejlesztési irányról beszélhetünk, mely a társadalmi-gazdasági környezet valamennyi szereplőjét érinti és foglalkoztatja, gondoljunk csak a térség turisztikai tevékenységének, promó-

ciójának megszervezésére, nem is beszélve egy magas hozzáadott értékű, a helyi termékekre épülő feldolgozóipar kialakításáról.

B.) Mező- és erdőgazdálkodás a megújuló energiák és fafeldolgozás szolgálatában

A második alternatíva keretében tulajdonképpen ahhoz az évszázados tevékenységhez térnénk vissza, melynek az 1989-es rendszerváltást követő periódusig meghatározó szerepe volt és részben mind a mai napig meghatározó szerepe van a Gyergyói Kistérség életében.

A már létező, képzett humán erőforrás, a természeti környezet gazdagságából kiindulva, a már részben létező vállalkozói réteg és infrastruktúra felhasználásával célunk lenne egy olyan faipari tevékenység kialakítása, mely elsősorban ne csak fakitermelést jelentsen, hanem magas hozzáadott értékű félkész, és kész faipari termékek előállítását eredményezze. Ehhez véleményünk szerint minden lehetőség adott, hiszen egy olyan tevékenységről beszélünk, melynek évszázados múltja, hagyománya van Gyergyó vidékén éppen ezért egy modern, ám ugyanakkor a természeti környezet szempontjából fenntartható, magas hozzáadott értékű faipari tevékenység a Gyergyói Kistérség hosszú távú fejlődésének záloga lehet.

Mindezen hagyományos ágazatok mellett, természetesen a faiparhoz szorosan kapcsolódóan kialakítható egy olyan mezőgazdasági tevékenység, mely a faipar kiszolgálásán túl, mindenképpen segíthet olyan új, századunkban fölértékelődőben lévő energiatermelési módzatok kialakításában, mely a helyi vállalkozások érdekeinek kiszolgálásán túl, jótékony hatással lenne a természeti környezet megővására, a klímaváltozás lokális és globális hatásainak csökkentésére. Gondolunk itt elsősorban a megújuló energiákra, hiszen a Gyergyói Kistérség szűkebb értelemben az erdőgazdálkodás, tágabb értelemben a biomassza erőforrásaira alapozva melegágyát képezheti a lokális, kisebb kapacitású energia- valamint távhőtermelésű üzemek létrehozásának, melyre jelen pillanatban az országos és az európai uniós energiapolitikák nagy hangsúlyt fektetnek.

A mezőgazdaság kapcsán a hagyományos fakultúrák mellett, olyan modern kultúrnövények termesztését irányoznánk elő, mint például az energiafűz, mely a zord éghajlat ellenére is gyors növekedésének köszönhetően, magas kalóriatartalmából adódóan mindenképpen alapját képezheti a helyi biomasszában alapuló megújuló energiák termelésének.

C.) A versenyképes térség - feldolgozóipar

Mivel a már folyamatban lévő megvalósítandó országos infrastruktúra projektek (lásd a Marosvásárhely/Târgu Mure Jászvásár/Ia-i autópálya projektet) keretében a Gyergyói Kistérség közlekedésföldrajzi szempontból közelebb kerül a nemzetközi piacokhoz, a főbb európai közlekedési folyósókhoz, véleményünk szerint az elkövetkezendő középtávú időszakban jelentős hangsúlyt kellene fektetni a humán erőforrás képzésére, a térség országos és kontinentális vonzerejének növelésére. A magasan képzett humán erőforrás, a versenyképesebb Gyergyói Kistérség véleményünk szerint kulcsfontosságú lehet a külföldi tőkebefektetések vonzásában, a több évtizedes hagyományokra visszatekintő feldolgozóipari tevékenység (fafeldolgozó-, fémfeldolgozó-, kitermelő- és textilipar) fejlesztésében, mely ugyanakkor nagyüzemi megvalósításai révén reális lehetőségeket kínál a térség gazdasági helyzetének javítására, az elvándorlásból származó demográfiai erózió mérséklésére.

Turizmus, öko- és biogazdálkodás intézkedéssor

A) TURIZMUS

a) Tudatosító, nevelő programok szervezése

Az önkormányzat és a civil szervezetek kezdeményezésére turisztikai célú tudatosító kampányok szervezése, elsősorban a helyi lakosság és a helyi vállalkozók turisztikai célú nevelése érdekében. Ezért olyan felvilágosító kampányokat szerveznénk, melyek révén tudatosítanánk a helyi lakosság körében a turisztikai tevékenység gazdasági fontosságát a

Gyergyói–kistérségben. Mindemellett kiemelt szerepet tulajdonítanánk a természeti és épített örökségünk védelmére.

Várható hatások:

Tudatossá válik a társadalmi-gazdasági szféra számára a turizmus gazdasági szerepe, valamint fokozódik a turistákkal szembeni figyelem, a vendégszeretet és a közösségi imázs.

*Finanszírozási lehetőségek:*²

Nemzeti Vidékfejlesztési Program 3. tengelye – A turisztikai tevékenységek támogatása (Beavatkozás kódja: 313)

b) A turizmus általános feltételeinek javítása

A helyi közösség erőforrásaira alapozva javítanunk kell a turizmus általános keretfeltételein, a meglévő alap- valamint turisztikai infrastruktúra színvonalán, elérhetőségén (közlekedési, telekommunikációs infrastruktúra fejlesztése).

Várható hatások:

Az infrastrukturális feltételek javulásával általánosságban növekedik a térség turisztikai vonzereje (pl. a megközelíthetőség)

Finanszírozási lehetőségek:

Nemzeti Vidékfejlesztési Program 3. tengelye – A vidéki életminőség növelését célzó beruházások (Beavatkozás kódja: 322)

Regionális Operatív Program 2. prioritása: A regionális és helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

c) Szezonális csökkentése

A térségben már létező és kiépülő turisztikai tevékenység, a kereslet és kínálat, a turisztikai programok, rendezvények, eseménysorozatok hatékony megszervezése, megfelelő időbeli megosztása révén célunk lenne a szezonális csökkentése.

Várható hatások:

Az intézkedés megvalósulása általánosságban a szezonális csökkenését eredményezi, egy egész évet lefedő, 365 napos turisztikai tevékenység kialakulását biztosítja.

Finanszírozási lehetőségek:

Regionális Operatív Program 5. prioritása - A turisztikai potenciál népszerűsítése és a kapcsolódó infrastruktúra létrehozása (3-as altevékenység, brand és marketing, népszerűsítő központok létrehozása).

d) A természeti környezet turisztikai tevékenységbe való hatékonyabb bevonása

Konkrét lépések terén fejlesztéseket eszközölnénk a tematikus útvonalak, tanösvények, turisztikai jelzések, információs táblák, *tourinfo* pontok kialakítására. Egyrészt a természeti környezet felfedezésére, másrészt kulturális vonzerőként egyaránt fontosnak tartjuk, a XX. században még létező Gyergyószentmiklóst a Gyilkos-tóval összekötő gőzös kisvasút rehabilitálását. Ugyanakkor kiemelkedő fontosságú lenne a nyári turisztikai szezon hatékonyabb kihasználása egy szabadidő- és kalandpark létesítése révén.

A kedvező domborzati és éghajlati viszonyok, a hegyvidék, a hosszú téli időszak nagy lehetőségeket rejt a téli sporttevékenységek terén is, ezért a meglévő téli turisztikai infrastruktúra (sípályák, műjégpálya, síugrósánc) rehabilitálásán és hatékonyabb kihasználásán túlmenően fontosnak tartjuk további szezonális tevékenységet megteremtését (téli sportrendezvények, lovas szánózás, stb).

²A továbbiakban föltüntetett összes intézkedés finanszírozásánál nem szabad kizárnunk annak a lehetőségét sem, hogy az országos vagy európai szintű projektek, támogatások mellett, a helyi közösség kezdeményezésére is megvalósulhatnak az egyes intézkedések. Gondolunk itt például az önkormányzat, a gazdasági szféra vagy éppen a civil szervezetek kezdeményezésére, de nem szabad megfedkezünk a közösségi összefogás, a partnerség adta lehetőségekről sem.

Várható hatások:

Csökkenő szezonális, diverzifikálódó turisztikai kínálat, növekedik a turistaérkezések és vendégéjszakák száma.

Finanszírozási lehetőségek:

Regionális Operatív Program 5. prioritása – A természeti erőforrásokhoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások színvonalát növelő infrastruktúrák létrehozása, felújítása, korszerűsítése (2-es altevékenység)

e) A kistérség gazdag kulturális örökségének hatékonyabb kiaknázása

A kistérség gazdag kulturális öröksége ellenére a kulturális turizmusban rejlő lehetőségek máig kiaknázatlanok. Ezért a meglévő vonzerők hatékonyabb kiaknázása, újak létesítése, valamint kulturális rendezvények, turisztikai csomagok szervezése, bevezetése révén lehetőség van a térségre oly jellemző tranzitturizmusból egy hosszabb tartózkodási idejű, magasabb hozzáadott értékű turisztikai tevékenységet generálni.

Konkrét lépések terén új múzeumokat (örmény kultúra múzeuma, helyi értékek, hagyományok múzeuma, falumúzeum, tájház, a természeti környezet múzeuma), tematikus útvonalakat (örmény kultúra útvonala, vallási értékek körútja), rendezvényeket (hagyományőrző napok, alkotótáborok, kiállítások, filmfesztivál, konferenciák) hoznánk létre. Ugyanakkor a két turisztikai szezonnak megfelelően fontosnak tartjuk két, legalább regionális, országos jelentőségű kistérségi esemény- és rendezvénysorozat kialakítását (télen Szent Miklós Napok, nyáron Gyergyói Napok).

Várható hatások:

Magasabb hozzáadott értékű turisztikai termékek, csökkenő szezonális, diverzifikálódó turisztikai kínálat, növekedik a turistaérkezések és vendégéjszakák száma, virágzó helyi kulturális élet.

Finanszírozási lehetőségek:

Regionális Operatív Program 5. prioritása - A turisztikai potenciál népszerűsítése és a kapcsolódó infrastruktúra létrehozása (3-as altevékenység)

f) Hargita Megye Tanácsának évente megjelenő Turisztikai programok pályázati kiírása

Egységes, a kistérségre vonatkozó fejlesztési koncepció és marketingstratégia kialakítása

Az intézkedés keretében fokozott figyelmet szentelnénk az önkormányzatok, a helyi érdekeltégű szervezetek, valamint a társadalmi-gazdasági szféra valamennyi szereplője közötti állandó jellegű párbeszéd kialakítására. Ez feltételezi rendszeres fórumok szervezését, különböző érdekszervezeteket összegyűjtő hálókat, egységes turisztikai arculat, internetes portál kialakítását. Továbbá meghatározó koncepciót kell képezzen a keresleti és kínálati oldal diverzifikálása, az anyaországi turisztikai forgalom mellett, egyéb, külföldi szegmensekre való specializáció is.

Várható hatások:

Partnerségben kialakult imázs, piacdiverzifikáció.

Finanszírozási lehetőségek:

A településközi fejlesztési társulások (ADI) számára meghirdetett, kiírások illetve a LEADER keretén belül A helyi fejlesztési stratégiák megválasztása intézkedés

g) Turisztikai képzések szervezése

A program keretében a szakszerű, minőségi vendéglátás meghonosodására, a turizmusban tevékenykedő szervezetek számára a helyi szakirányú közép- és felsőoktatási intézmények bevonásával folyamatos turisztikai képzések, programok szervezésére kerülne sor.

Várható hatások:

Minőségi turisztikai szolgáltatások kialakulása.

A turisztikai szolgáltatások minőségének javulása.

Finanszírozási lehetőségek:

A Román Regionális Fejlesztési és Turisztikai Minisztérium által akkreditált időszakos képzések. Hasonló turisztikai képzéseket szervez a régióban a székelyudvarhelyi Civitas Alapítvány.

B) TERMÉSZETES MEZŐGAZDASÁG*a) Tájékoztatási programok, képzések szervezése*

Szűkebb értelemben erdei kincseink, tágabb értelemben a természeti környezet védelmére, valamint kisközségeink termelési lehetőségeinek, együttműködési módjainak tájékoztatására fontosnak tartjuk a kistérséget átfogó informálási kampányok, gazdaképzések szervezését.

Várható hatások:

Szakképzettebb gazdák, tudatosabb mezőgazdaság, versenyképesebb termékek.

Finanszírozási lehetőségek:

Nemzeti Vidékfejlesztési Program – Tanácsadás és konzultáció a mezőgazdasági tevékenységet végzők számára (Beavatkozás kódja: 143)

A G-10 LEADER térség 111-es intézkedésének keretén belül lehetőség adódik a gazdák és vállalkozások szakképzésére, tanulmányi anyagok fejlesztésére.

b) Együttműködési háló kiépítése

A célkitűzés keretében olyan, az egész kistérséget átfogó infrastrukturális rendszer kiépítését látjuk szükségesnek, mely a helyi érdekszervezetek, az önkormányzatok, a kistermelők valamint a begyűjtő- és elosztóhálózatok közötti együttműködést, párbeszédet segíti elő (pl. rendszeres a helyi érdekszervezeteket összegyűjtő fórumok szervezése, online kommunikációs felület létrehozása)

Várható hatások:

Tudás- és tapasztalatcsere révén az innovációk gyors terjedése; új piacok fele való nyitás.

Finanszírozási lehetőségek:

A G-10 LEADER térség 124-es intézkedése támogatja a társulási formák létrehozását, főleg ha ez minél több gazdálkodót és termelőt fog össze.

Regionális Operatív Program 4-es prioritásának első altevékenysége: A regionális és helyi vállalkozói környezet- infrastruktúra fejlesztése

c) Kisközségek létesítése

A célkitűzés keretében a kisközségekben valamint a begyűjtő központokban előállított félkész háztáji termékek további földolgozására (raktározás, szárítás, további földolgozás, csomagolás) magas hozzáadott értékű természetes termékek előállítására kistérségi üzemek létrehozását szorgalmazzuk (tej-, hús- zöldség-, gyümölcs- és ízfeldolgozó üzem, ásványvíz-palackozóüzem, kereskedelmi pálinkafőzdék, a térségben meghonosodott fűszer- és gyógynövények, méhészeti termékek feldolgozóüzeme a gyógyszeripar, a kozmetikumok, étrendkiegészítők valamint élelmiszeripar terén).

Várható hatások:

Magas hozzáadott értékű, háztáji termékek előállításával fokozódik a gazdasági növekedés, ezáltal a kistérségi életminőség javulása.

Finanszírozási lehetőségek:

Nemzeti Vidékfejlesztési Program – 3. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a vidéki gazdaság diverzifikálása: Mikro-vállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása.

d) *Egységes márkanév, értékesítési hálózatok kiépítése*

A helyben előállított termékek hatékony promoválása, az eladás maximalizálása érdekében szükséges egy olyan egységes márkanév, közösségi brand (pl. gyergyói termék) valamint ehhez szorosan kapcsolódóan helyi elosztóhálózat kiépítése.

Várható hatások:

Minél szélesebb körű piacok elérése, sikeres értékesítés a nemzetközi kapcsolatokon, partnerségeken, illetve saját értékesítési rendszeren (internetes áruházak, helyi termékboltok) keresztül.

Finanszírozási lehetőségek:

Regionális Operatív Program 5. prioritása - A turisztikai potenciál népszerűsítése és a kapcsolódó infrastruktúra létrehozása (3-as altevékenység).

C) FENNTARTHATÓ ERDŐGAZDÁLKODÁS

a) *A jelenlegi formájában környezetromboló, fenntarthatatlan erdőgazdálkodás és faipar átszervezése*

A közösségi felelősségvállaláson, hatékony erdőmenedzsment kialakítása, valamint hatékonyabb fakultúrák meghonosítása által a környezetromboló, fenntarthatatlan erdőgazdálkodás felszámolása. Például a társadalom széleskörű bevonásával történő faültetési akciók szervezése; a közrendészet valamint a társadalom bevonásával hatékonyabb erdőfelügyelet létrehozása.

Várható hatások:

Fenntartható, környezet- és turizmusbarát erdőgazdálkodás és faipar kialakulása.

Finanszírozási lehetőségek:

Nemzeti Vidékfejlesztési Program- Erdők gazdasági értékének növelése (Beavatkozás kódja: 122); Mezőgazdasági területek első erdősítése (Beavatkozás kódja: 221).

Következtetések helyett a jövőkép, amit látni szeretnénk

Közép és hosszútávon egy olyan Gyergyói Kistérséget látunk kibontakozni, mely visszatérve az évszázadok alatt meghonosodott *tradicionális ágazatok, a helyi értékek, a természetközelség* fenntartható kiaknázásához, a helyi közösségek prosperitásának zálogává válik.

A XXI. század Gyergyói Kistérségében a megélhetés alapját a több lábon álló gazdasági tevékenység, a helyi erőforrásokra alapozott kisüzemi, magas hozzáadott értékű feldolgozóipar, a háztáji bio- és ökológiai gazdaság valamint ehhez szorosan kapcsolódóan az idegenforgalom képezi. A helyben előállított, „Gyergyó” névvel fémjelzett termékek hazai és külföldi piacokon egyaránt a hagyomány, a természetesség, a minőség szimbólumai. A lebilincselő természeti környezet, a kulturális örökség gazdagsága révén kibontakozó felelősségteljes turisztikai tevékenység messze földön a kikapcsolódás, a természetesség, a változatos kultúra és hagyományok záloga.

A kibontakozó gazdasági lehetőségek közepette a jelenleg hátrányos helyzetű Gyergyói Kistérség olyan dinamikus környezetté és innovatív térséggé válik, melyben a helyi lakosság közös erővel az egész közösség gyarapodását szem előtt tartva éli életét, ahová egyetemi végzettként jó hazatérni és érdemes vállalkozni, ahol az elkövetkezendő generációk számára egy lehetőségekkel teli jelen, a jövőnek reményekkel teli kecsegtető képeit mutatja.

Felhasznált irodalom

- Bajtalan, H. (2011): *A Gyergyói-medence: egy kis földrajzi bevezető*. In: Markó B. – Sárkány-Kiss E. (2011): *A Gyergyói-medence: egy mozaikos táj természeti értékei*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár, pp. 9-23.
- Becsek-Garda, D. (2007): *Gyergyószentmiklós története*. Státusz Kiadó, Csíkszereda.
- Bodó, B. (2009): *Kistérségek a politika és a közigazgatás szorításában*. In: *Kistérségek – nagy remények?* (szerk.: Cseke, P.). Korunk: Kom-Press Kiadó, Kolozsvár, pp. 295-314.
- Farkas, A. – Gáti, A. szerk. (2008): *Európai támogatások kézikönyve*. Kolozsvár, Fundamentum Egyesület.
- Horváth, Gy. szerk. (2003): *Székelyföld*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, Pécs, pp. 27-113.
- Imecs, Z. Pál, Z. Bartók, B. Szöcs, E. (2011): *A természeti környezet*. In: *Románia: tér, gazdaság, társadalom*. (szerk.: Benedek, J.). Nemzeti Kisebbségkutató Intézet: Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, pp. 13-32.
- Oancea, D., Velcea, V., Caloianu, N., Dragomirescu, Dragu, G., Mihai, E., Niculescu, G., Sencu, V., Velcea, I. (1987): *Tratatul de Geografia României, Vol. I. Geografie fizică*. Editura Academiei R.S.R., Bucuresti, pp. 110-139.
- Orbán, B. (1868): *A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból* (hasznos kiadás 1995). Babits-Magyar Amerikai Kiadó, Szekszárd.
- Seer, M. (2001): *Földrajzi jellemzés*. In: *Gyergyószentmiklós monográfiája*. (szerk.: Becsek-Garda, D.) Státusz Kiadó, Csíkszereda, pp. 7-20.
- Seer, M. (2004): *Așezările și organizarea spațiului geografic în Depresiunea Giurgeului Vol. I-II*. Doktori értekezés. Babes Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.
- Vofkori, Gy. (2004): *Gyergyószentmiklós: várostörténet képekben, Gyilkos-tó, Békás-szoros*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.
- A Babes Bolyai Tudományegyetem gyergyószentmiklósi kihelyezett tagozatának honlapja [<http://extensi.ubbcluj.ro/gheorgheni/index.php/ro/>], letöltve 2012. október 6.
- A Szent Benedek Tanulmányi Központ honlapja [<http://www.fraternitas.ro/>], letöltve 2012. május 8-án.
- ANM (2012): Az Országos Meteorológiai Szolgálat (*Asociația Națională de Meteorologie*) honlapja. [<http://www.meteoromania.ro/>], letöltve 2012. október 6.
- Gyergyószentmiklós Megyei Jogú Város honlapja. [<http://www.gyergyoszentmiklos.net/>], 2012. október 6.
- Hargita Megye Statisztikai Évkönyve (2011). Csíkszereda. Hargita Megyei Statisztikai Hivatal.
- INS (2012): Az Országos Statisztikai Hivatal (Institutul National de Statistică) honlapja. [<http://www.insse.ro/>], letöltve 2012. október 6.
- NASA – SRTM (2012): Shuttle Radar Topography Mission. [<http://www2.jpl.nasa.gov/srtm/>], letöltve 2012. október 6.
- NOAA-NCDC (2012): Gyergyóalfalu sokéves éghajlati adatsorai a Nemzeti Óceáni és Éghajlati Adatközpont (NOAA-NCDC) honlapján: [<http://www7.ncdc.noaa.gov/CDO/cdo/>], letöltve 2012. október 6.
- A helyi közigazgatásról szóló 215/2001. számú törvényt a Monitorul Oficial al României I. Résszékének 2001. április 23-i 204. számában, magyar nyelven pedig Románia Hivatalos Közlönye 2001. május 3-i 92. számában tették közzé.
- A közhasznú közszolgáltatásokra vonatkozó 2006/51-es számú törvény, megjelent Románia Hivatalos Közlönyének (Monitorul Oficial), 2006. március 21-i 254. számában.

1. melléklet: A Gyergyói Kistérség SWOT elemzése

ERŐSSEGEK	GYENGESÉGEK
Természeti környezet gazdagsága - Sajátos természeti tájkép. - Számos országos és nemzetközi szintű vonzerővel rendelkező természeti érték: Békás-szoros, Gyilkos-tó, Sűgő-barlang, stb. - Gazdag faállomány, mely sokoldalú hasznosításra ad lehetőséget: faipar, turizmus, vadgazdálkodás, megújuló energiák. - A kistérség számos települése gazdag építőanyag típusú kőzettani tartalékokkal rendelkezik: dolomit, márvány, andezit, egyéb vulkanikus kőzetek. - A kistérség gazdag szénsavas ásványvíz előfordulásokban (<i>borvíz</i>), melyek sokoldalú fejlődési lehetőségeket kínálnak a helyi ásványvízpiac és a gyógyturizmus terén. - Gombákban, fűszer és gyógynövényekben valamint erdei gyümölcsökben gazdag természeti környezet. - Megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségek. - A levegő és a természeti környezet tisztasága. Közlekedésföldrajz – Infrastruktúra - Megfelelő vasúti megközelíthetőség, napi kétszeri nemzetközi összeköttetéssel (Budapestre napi két járat). - Közlekedésföldrajzi szempontból kielégítő elhelyezkedés: fontosabb, a Kárpáton átívelő közlekedési folyósók mentén a történeti Erdély és Moldva kontaktövezetében. Kultúra - Mind a mai napig erős népi hagyományokon és kultúrán szerveződő kistérségi társadalom. - Gazdag, sokszínű épített örökség: XIX-XX. századi városkép, kistérségi középületek, középkori templomok, kastélyok, örmény épített örökség. - Multikulturális környezet: örmény, román, zsidó, székely örökség.	Természeti környezet - Környezetszennyezés: hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés problémái (meglévő csatornahálózat hiányosságai és minősége, talajvizek szennyezettsége hulladékok által). - Erdő és vadgazdálkodás problémái: faki-termelés okozta talajerózió és talajminőség romlása, vadállomány csökkenése → összességében a tájkép romlása. - A külszíni kőfejtés környezeti hatásai. - A felvirágzó turizmus negatív környezeti hatásai (Pl. A kiépítetlen csatornahálózat következtében a Gyilkos-tó szennyezése a vendéglátóegységek által). - A környezetvédelmi jogszabályok betartásának hiányosságai. - Kistérségi közömbösség a természeti környezet értékeinek megóvása érdekében. - A környezeti adottságból adódóan humuszban szegény közepes termőképességű talajok. Közlekedésföldrajz – Infrastruktúra - Földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a térséget közlekedési elszigeteltség jellemzi: jelenleg a kistérséget nem szeli át egyetlen jelentősebb országos vagy páneurópai közlekedési folyósó sem. - Közlekedési infrastruktúra fejletlensége. - Nemzetközi repterektől való jelentős távolság. - Lassú nemzetközi vasúti összeköttetés.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
- Kulturális események jelenléte: Szent Miklós Nap, MÚÚÚVI filmfesztivál, Erdei kincseink napja, vallási ünnepek, stb. - Igényes közép és felsőszintű oktatási intézmények jelenléte: Salamon-Ernő Elméleti Líceum, Babes-Bolyai Tudományegyetem Földrajz valamint Szociológia Intézetének kihelyezett tagozatai. Gazdaság - A kereskedelem, a faipar és a turizmus kiemelkedő gazdasági szerepe. - Erős kis és középvállalkozói réteg. - A gombákra, fűszer és gyógynövényekre valamint az erdei gyümölcsökre alapozott gyógy- és élelmiszeripar valamint biogazdálkodás (tea, szörp, méz, egyéb természetes termékek kisipara). - Turisztikai infrastruktúra viszonylagos kiépítettsége: gazdag az elszállásolási és vendéglátóegységek hálózata (kulcsosházak, panziók, hotelek, motelek, kempingek, egyéb vendéglátóegységek) - Turisztikai promóciós iroda Budapesten. - Inkubátorház jelenléte. - Humán erőforrás-fejlesztési programok jelenléte: átképzési programok, gazdaképzés. - A falusi-, aktív- valamint kalandturizmus jelenléte, további fejlesztési lehetősége. - Az ökoturizmusban rejlő további lehetőségek. Társadalom - Társadalmi nyitottság és vendégszeretet. - Sokszínű és aktív civil társadalom: civil szervezetek jelenléte. - Magas vállalkozói hajlam.	Gazdaság - A szocializmus tervgazdaságának strukturális válsága. - Erősen monocentrikus gazdaság: fafeldolgozás, mezőgazdaság dominál. - Alacsony hozzáadott értékű termelés különösen a mezőgazdaságban és a fafeldolgozásban. - Alacsony terciarizációs szint. - Jelentős az állami szektorban dolgozók aránya, különösen a kistérség központjában Gyergyószentmiklóson. - A turisztikai infrastruktúra hiányosságai: túraútvonalak kiépítetlensége, a turisztikai imázs, a kistérséget összefogó turisztikai ernyőszervezet hiánya, közös turisztikai csomagok, termékek hiánya. A promoválás kérdése. - Az önkormányzat, a civil valamint a privát szféra közötti folyamatos párbeszéd hiánya. - A turisztikai vonzerők elhanyagoltsága. - Aktív-, falusi-, gyógy-, öko- és kalandturizmusban rejlő hiányosságok. - Az ásványvízpotenciál kiaknázatlansága. Társadalom - Demográfiai erózió: előreagedés-elvándorlás kérdése. - Civil, össztársadalmi összefogás hiánya. - Pozitív jövőkép, a társadalmi bizalom hiánya. - A humán erőforrás fejletlensége, rugalmatlansága a szerkezeti váltásban. - Életminőség kérdése.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Európai Unió források felhasználása (vidékfejlesztés - a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv és a LEADER nyújtotta lehetőségek, közös agrárpolitika, regionális és kohéziós politika, humán erőforrás-fejlesztés, szállítási infrastruktúra fejlesztése, gazdasági versenyképesség növelése, a megyei tanács és a G10 LEADER térség pályázati kiírásai stb. • Romániai szintű stratégiák kidolgozása a kistérségek fejlesztésére. • Magyar partnerszervezetekkel közösen lebonyolított EU-s projektek • Országos fejlesztési projektek hatékonyabb kihasználása. • A vidék, a népi hagyományok, a helyi termékek iránti kereslet növekedése. • Biológiai és ökológiai gazdálkodás termékei iránti kereslet növekszik hazai és nemzetközi piacokon egyaránt. • Országos és nemzetközi piacokon a turizmus alternatív formáinak felértékelődése: aktív-, falusi-, öko-, kalandturizmusban rejlő lehetőségek. • Közlekedési infrastruktúra fejlesztése: Észak-Erdélyi autópálya, Jászvásár-Marosvásárhely autópálya. • Székelyföldi turisztikai fejlesztési projektekbe és partnerségekbe való bekapcsolódás. • Testvértelepülések közötti kapcsolatok erősítése. • A tiszta környezet, a természetközelség szerepének felértékelődése. • Románia regionális átszervezésével, egy önálló Székelyföld területi-közigazgatási egység létrejöttével a térség előnyösebb helyzetbe kerülhet. • Országos népesedés- és családpolitikák megjelenése fékező hatással lehet a kistérségi demográfiai erózió jelenségére.	• Környezetszennyezés fokozódása, a globális klímaváltozás negatív hatásai a térségre nézve: szélsőséges időjárás, téli időszak rövidülése, a téli üdülturizmus veszélyeztetése. • A természeti környezetet veszélyeztető nemzetközi vagy akár hazai ökológiai katasztrófa. • Globális valamint hazai gazdasági helyzet. • Országos közlekedési infrastruktúra fejlesztések hiánya, a földrajzi elszigeteltség további fokozódása. • Nemzetközi versenytársak, multinacionális vállalatok megjelenése a térségben veszélyeztetheti a helyi gazdasági szereplőket. • A politikai színeződés függvényében konfliktusok alakulhatnak akár kistérségi, akár regionális vagy éppen országos szinten. • Románia esetleges regionális átszervezése esetén, a helyi közösség érdekeinek, akaratának mellőzése, a kistérség kultúrájának, hosszú távú megmaradásának esélyeit veszélyezteti. • Országos népesedés- és családpolitikák hiánya tovább fokozhatja a demográfiai erózió mértékét. • Etnikai kisebbségek közötti arányok megbomlása, konfliktushelyzetek megjelenéséhez vezethet. • A turizmus globális változásai, a főbb küldőpiacok (különösen Magyarország és Románia esetében) trendjeinek alakulásai jelentős hatással lehetnek a helyi turisztikai szektor tevékenységére. • A fokozódó társadalmi-gazdasági problémákból következőben a kistérség veszíthet turisztikai-, demográfiai- és gazdaságivonzerejéből.